

Posudek diplomové práce

Vojtěch Bujárek: V ráji čtou červíčky: Obraz Indie v poválečném Československu, Praha 2024, 77 s., diplomová práce na Ústavu českých dějin FF UK.

Vojtěch Bujárek předkládá k obhajobě podařenou diplomovou práci. Pod zvědavost budícím názvem o tom, která *v ráji čtou červíčky*, se skrývá promyšlený text věnovaný *obrazu Indie v poválečném Československu*. Výběr tématu samozřejmě není náhodný, neboť autor druhým oborem studoval indologii. Historii a zájem o indický subkontinent koneckonců zkombinoval již v minulosti v případě bakalářského studia. Tehdy k obhajobě bakalářské práce předložil text o *indologii v Československu v letech 1945–1968*. Tehdy na jejích stránkách zůstal pouze v mezích zkoumaného akademického oboru. Coby oponent jsem jej nicméně ve svém posudku nepřímo vyzval k překročení daných oborových hranic. Nyní z pozice vedoucího diplomové práce mohu být spokojený s tím, že si má minulá slova vzal k srdci – Vojtěch Bujárek nakonec hranice překročil.

Jak jsem předznamenal, tématem obhajované diplomové práce jsou obrazy, respektive obraz Indie v české poválečné společnosti, přičemž za druhý mezník autor zvolil s náležitým vysvětlením rok 1968. Co přesně autor považuje za ony obrazy, respektive nakonec vlastně jeden obraz, srozumitelně vysvětluje v úvodu práce, když se mimochodem odkazuje k pojetí historika Petera Burkea. Stejně tak nesamozřejmě přistupuje k samotné Indii. I v případě tohoto (nejen geografického) pojmu ukazuje na nesamozřejmost jeho obsahu. Tato snaha o domýšlení a rozjímání nad pojmy přitom potvrzuje autorovo odhodlání o tématu přemýšlet.

A nezůstává pouze o vymezení klíčových pojmů. Vojtěch Bujárek by se jistě mohl spokojit se zkonstatováním, respektive vykreslením těchto obrazů. Osobně však kvituji, že ve své práci jde dál, neboť si rovněž v úvodu klade klíčovou badatelskou otázku: co nám tyto obrazy, respektive obraz říká o české společnosti? Tuto zastřešující otázku přitom obratem doplnil tázáním navazujícím: „*Co nám může říct o účinnosti či neúčinnosti režimních snah propagovat určitý narativ (v tomto případě o Indii)? Co nám může říct o představách, které kolovaly ve společnosti bez ohledu na tyto režimní snahy, či dokonce, co nám může říct o tom, jak naopak tyto představy ovlivňovaly režim a samy nastolovaly agendu? Kdo byl skutečným hegemonem, co se šíření idejí týče?*“

Konkrétnímu tázání a badatelskému záměru odpovídá pramenná základna, o kterou Bujárek práci opřel. Pokud chtěl sledovat veřejnou produkci *obrazů/u*, nepřekvapivě sáhl po

publicistických materiálech a vlivných médií včetně cestovatelské produkce dvojice Zikmunda a Hanzelky. Vedle těchto „veřejných“ zdrojů pracoval s institucionálními archiváliemi či odbornou produkcí na poli orientalismu. Kvituji, že v tomto ohledu zastřešil svůj výzkum produktivním konceptem *produkce a cirkulace vědění*. Z metodologického hlediska se opírá vedle toho rovněž o diskurzivní analýzu. Předkládaná práce má tak jasné ústřední i dílčí tázání i zastřešující metodologii i konceptuální inspirace. Z formálního hlediska považuji text za logicky členěný, psán je jasným a srozumitelným jazykem, výsledný počín je rozhodně čtivým dílem. V rámci konečné struktury textu oceňuji zapojení „teoretické“ kapitoly, v níž autor přemítá o otázce hegemonie, zmíněné cirkulaci vědění či moci. Takto vložený oddíl je vlastně příjemným „občerstvením“ v rámci pasáží věnovaných Indii a skutečně potvrzuje autorovu snahu o tématu uvažovat.

Ztotožňuji se i se závěry Bujárkovy práce – obraz Indie byl jistě mnohohvrstevnatý a alespoň navenek vykazuje dynamiku vývoje podléhající mezinárodním i vnitropolitickým vlivům. Zároveň však platí, že některé z jeho aspektů prokázaly stabilitu napříč politickými zřízeními moderního Československa. V rámci samotného závěru textu chci vyzdvihnout autorovo „vypořádání“ se s orientalismem Edwarda W. Saida – jak totiž Vojtěch Bujárek ukazuje, orientalismus nebyl vlastní pouze západním společnostem, s nimiž Said pracoval. O jeho určité formě je třeba uvažovat i v případě poválečného/poúnorového Československa.

Po obsahové i formální stránce mohu být s prací Vojtěcha Bujárka spokojen. Samotný text sice vznikl relativně narychlo, současně však autor hlavní myšlenky práce, její strukturu či konceptuální inspirace diskutoval v předstihu v rámci semináře i během individuálních konzultací. V jejich průběhu přitom došlo na řešení více i méně závažných otázek. V tuto chvíli proto nemám k textu žádné připomínky či doplňující dotazy.

Práci Vojtěcha Bujárka doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.